

Zaufanie społeczne i kapitał społeczny jako determinanty implementacji rozwoju zrównoważonego do planowania przestrzennego

DR PAULINA LEGUTKO-KOBUS

DR EWA JASTRZĘBSKA

KATEDRA ROZWOJU REGIONALNEGO I PRZESTRZENNEGO

SZKOŁA GŁÓWNA HANDLOWA W WARSZAWIE

Tytułem wprowadzenia

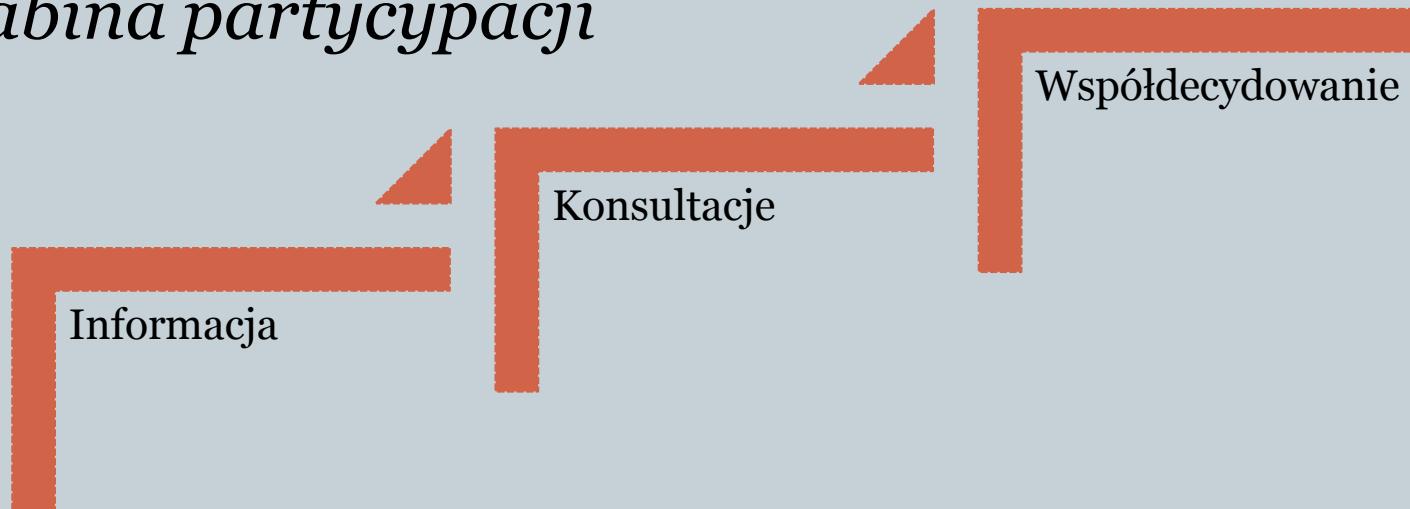

- Implementowanie rozwoju zrównoważonego do planowania przestrzennego jest uzależnione m. in. od akceptacji społecznej, rzeczywistej partycypacji publicznej oraz aktywności społecznej w tym zakresie.
- W ostatnich latach zadajemy często pytania o to: **czyja jest przestrzeń i kto ma prawo do przestrzeni?** *Gry o przestrzeń* są szczególnie widoczne w dużych miastach.

Partycypacja w planowaniu przestrzennym

- Partycypacja społeczna w planowaniu przestrzennym to proces, w którym dwie lub więcej stron współdziała w przygotowaniu planów, realizacji określonej polityki i podejmowaniu decyzji.
- *Drabina partycypacji*

ETAP	PRZEWIDZIANE DZIAŁANIA	MOŻLIWOŚCI PARTYCYPACJI SPOŁECZNEJ W POSZCZEGÓLNYCH ETAPACH
Etap I	Ogłoszenie informacji o przystąpieniu do sporządzania planu lub studium	Informacja jako podstawa partycypacji społecznej, informacja ma być przekazana w sposób zwyczajowo przyjęty na danym terenie. Możliwość składania wniosków do planu lub studium w terminie nie krótszym niż 21 dni od daty ogłoszenia.
Etap II	Opracowywanie projektu planu (studium)	Brak wytycznych co do możliwości partycypacji społecznej, choć możliwe są różne rozwiązania w tym zakresie.
Etap III	Wyłożenie projektu planu lub studium na okres co najmniej 21 dni	Możliwość składania uwag do projektu dokumentu, termin nie krótszy niż 14 dni od dnia zakończenia wyłożenia projektu dokumenty do wglądu.
Etap IV	Publiczna dyskusja – w czasie wyłożenia projektu dokumentu	W przepisach brak rozstrzygnięć dotyczących formy dyskusji publicznej, podkreśla się iż organizuje ją organ odpowiedzialny za opracowania planistyczne (czyli wójt, burmistrz, prezydent miasta).
Etap V	Rozpatrzenie uwag złożonych do projektu dokumentu	Termin nie dłużej niż 21 dni od daty upływu terminu ich składania – dobrym zwyczajem jest wskazanie, które z uwag zostały uwzględnione, a które nie i z jakiego powodu i poinformowanie o tym zgłaszających uwagi.

Bariery dla skutecznej partycypacji w planowaniu przestrzennym

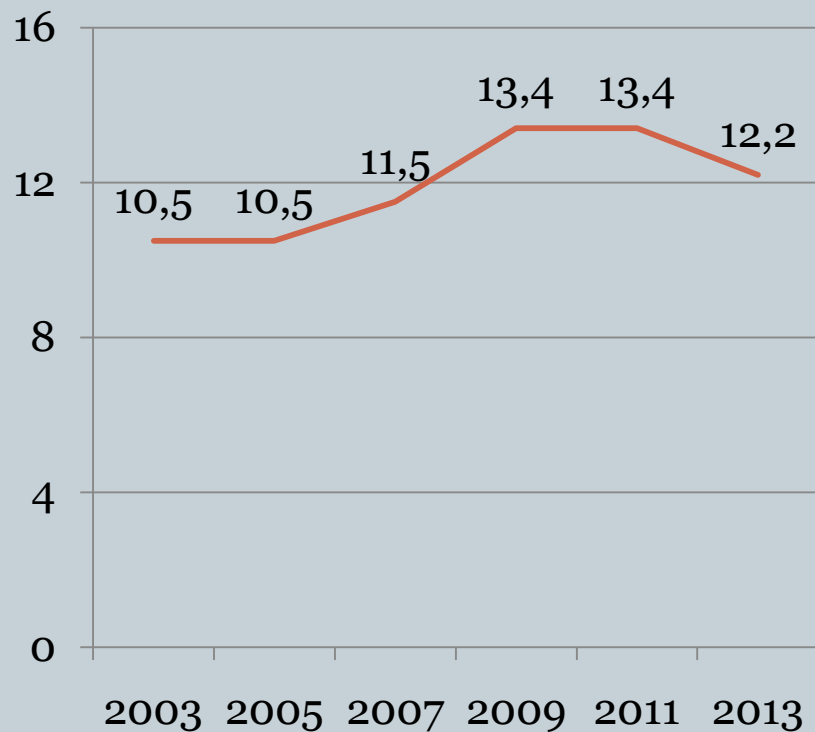

- Traktowanie partycypacji tylko jako konieczności wynikającej z zapisów prawa.
- Prowadzenie partycypacji pozornej tzn. istnieje możliwość wypowiedzi, wyrażania opinii, ale z góry zakładamy, iż w projektach dokumentów nie nastąpią zmiany.
- Traktowanie organizacji społecznych jako wroga rozwoju lokalnego.
- Zbyt małe zaangażowanie społeczności lokalnych na etapie projektowania polityki przestrzennej (studium i plan).
- Dostrzeganie konfliktów społecznych dopiero na etapie prowadzenia inwestycji, a nie ich planowania.
- Małe ogólne zaangażowanie społeczne Polaków i niski poziom zaufania społecznego, czyli niski poziom kapitału społecznego.

Kapitał społeczny... kilka faktów

Wskaźnik zaufania społecznego (%)

Wskaźnik stowarzyszania się

- **13,7%** Polaków deklaruje przynależność do jakichkolwiek organizacji, w tym **72,2%** uważa się za aktywnych działaczy
- Najwięcej osób przynależy do:
 - organizacji religijnych – 23,9%
 - klubów sportowych – 15,3%
 - kół zainteresowań – 13,7%
- Najmniej popularne są:
 - organizacje konsumentów – 0,4%
 - grupy samopomocowe – 1,8%
 - władze samorządowe – 2,7%

Ruchy miejskie

- Współczesne ruchy miejskie to odpowiedź na potrzebę partycypacji, współdecydowania o przyszłości miast.
- Kongresy Ruchów Miejskich:
 - I Kongres, Poznań 2011 r. – 100 osób
 - II Kongres, Łódź 2012 r. – 220 osób
 - III Kongres, Białystok 2013 r. – 69 osób

Kongres
Ruchów Miejskich

Tezy Miejskie

1. Mieszkańcy mają niezbywalne prawo do miasta.
2. **Budżet partycypacyjny to tworzenie przez mieszkańców całego budżetu miasta. To nie tylko procedury, ale szeroki ruch społeczny.**
3. Zagwarantowanie sprawiedliwości społecznej i przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu jest obowiązkiem wspólnoty miejskiej.
4. **Rewitalizacja historycznych obszarów podtrzymuje tożsamość miast i jest warunkiem ich rozwoju. Nie może ograniczać się do remontów, musi być zintegrowanym działaniem wypracowanym wraz z mieszkańcami.**
5. **Dość chaosu! Kultura przestrzeni zagwarantowana ładem prawnym pozwoli na podniesienie jakości życia w mieście.**
6. Demokracja to nie tylko wybory. Mieszkańcy mają prawo do realnego, opartego na wzajemnym szacunku, udziału w podejmowaniu decyzji o mieście.
7. **Miasta i obszary metropolitalne powinny być zarządzane zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju i przeciwdziałania procesom suburbanizacji.**
8. Lokalizowanie instytucji krajowych w różnych miastach sprzyja rozwojowi całego kraju.
9. Polskie miasta i obszary metropolitalne potrzebują wsparcia w integracji systemów transportu: kolejowego, drogowego, publicznego transportu zbiorowego, rowerowego i pieszego dla osiągnięcia celów Białej Księgi o transporcie i Karty Lipskiej.

Co dalej?

- Pełna implementacja rozwoju zrównoważonego do planowania przestrzennego i polityki rozwoju wymaga budowania kapitału społecznego.
- Zdaniem J. Rifkina, jedynie scenariusz oparty o odnowienie społeczeństwa obywatelskiego poprzez rozwój *trzeciego sektora*, to możliwość wdrożenia rozwoju zrównoważonego i budowania efektywnej demokracji lokalnej.
- Czy ruchy miejskie spełnią pokładane w nich nadzieje? Czy staną się zaczynem znaczących zmian?
- Czy zaufanie i kapitał społeczny mają być tylko po stronie organizacji społecznych? Współdecydowanie (realna partycypacja) wymaga przecież co najmniej dwóch partnerów w procesie planowania przestrzennego.

Dziękujemy za uwagę!